

การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

จัดทำโดย

กรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเลขานุการกรม กลุ่มนิติการ

คำนำ

ด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีที่มาจากมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิด หรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องแบกรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน เนื่องจากกรณีกฎหมายกำหนดโทษปรับ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมสามารถชำระค่าปรับได้ แต่ผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้จะถูกกักขังแทนค่าปรับอันกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง และนับวันจะมีกฎหมายตราออกมากำหนดการกระทำให้เป็นความผิดมากขึ้น หลายกรณีทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้กระทำความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางกรณีกระทำไปเพราะความยากจนเหลือทนทาน และเมื่อได้กระทำความผิดแล้วก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุมขัง ลงบันทึกประวัติอาชญากรเป็นประวัติติดตัวตลอดไป แม้ว่าการกำหนดมาตรการอันเป็นโทษเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องมีเพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับ แต่โทษนั้นก็มิจำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป จึงปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินเปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัย โดยไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา และกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำ และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ไม่มีการกักขังแทนค่าปรับดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญา ย่อมช่วยทำให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวเป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานเลขาธิการกรมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรตามสมควร ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานและการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมส่งเสริมการเกษตร
สิงหาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย	๑
ที่มาและหลักการของกฎหมาย	๒
ค่าปรับคืออะไร	๘
ค่าปรับเป็นพินัยแตกต่างจากค่าปรับอาญาและค่าปรับทางปกครองอย่างไร	๙
การกระทำความผิดในกรณีใดที่เป็นความผิดทางพินัย	๑๐
หน้าที่ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย	๑๐
การกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยความเหมาะสมและเป็นธรรม	๑๐
การลดผลกระทบแก่ผู้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย	๑๑
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย	๑๔
ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิแจ้งและแก้ข้อกล่าวหาอย่างไร	๑๔
คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติในกรณีใดบ้าง	๑๕
ช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัย	๑๕
การดำเนินการกรณีผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด	๑๖
การดำเนินการของพนักงานอัยการ	๑๖
การดำเนินคดีในชั้นศาล	๑๗
การบังคับคดีตามคำสั่งศาล	๑๘
เนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๘
เอกสารอ้างอิง	๒๐
ภาคผนวก	๒๑
บัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	
บัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	
บัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	

กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

การปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการใหม่ที่น่ามาใช้กับผู้กระทำความผิดที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง และโดยสภาพไม่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวาง เช่น การขายของบนทางเท้า การจอดรถในที่ห้ามจอด การไม่ติดแผ่นป้ายหรือเครื่องหมายเลขทะเบียนรถ มาตรการดังกล่าวนำมาใช้แทนการลงโทษอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีประวัติอาชญากรรม และอาจถูกจำกัดเสรีภาพเหมือนกับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาที่ต้องถูกจำคุกหรือกักขัง หากผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพ และชำระค่าปรับตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือศาลกำหนดแล้ว คดีก็เป็นอันยุติ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้การตรากฎหมายพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดที่ร้ายแรง ซึ่งแนวความคิดนี้นานาประเทศได้มีการดำเนินการมาเป็นเวลานานเนื่องจากประสบปัญหาการณที่มีกรตรากฎหมายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน และส่งผลให้การฝ่าฝืนกฎหมายหรือการกระทำความผิดของประชาชนมีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่าย อันเป็นที่มาของปัญหาที่เรียกว่า “โทษอาญาเพื่อ” ในหลายๆ ประเทศ ถึงได้มีการปรับเปลี่ยนบทลงโทษอาญาเป็นมาตรการอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาสำหรับการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ร้ายแรง สำหรับประเทศไทยได้มีการบัญญัติหลักการนี้ไว้ในมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค.ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดให้มีกลไกดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากลและในยุทธศาสตร์ที่ ๒ ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันด้วยในประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมายที่สามารถเปลี่ยนโทษอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้เป็นโทษปรับทางปกครอง และต่อมาในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายฉบับปรับปรุงที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ได้ปรับแก้ให้เปลี่ยนโทษอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้เป็นปรับเป็นพินัย ประกอบกับเมื่อคำนึงถึงข้อห้ามหรือข้อบังคับที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติแล้ว จะพบว่ามีข้อห้ามหรือข้อบังคับจำนวนมากอาจรุกล้ำเข้าไปในสิทธิพื้นฐาน หรือสร้างภาระอันเกิดสมควรแก่ประชาชน และนับวันจะมีกฎหมายตราออกมากำหนดการกระทำให้เป็นความผิดมากขึ้น แม้ว่าการกำหนดมาตรการอันเป็นโทษที่ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมิเพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับ แต่โทษนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป ซึ่งนานาประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากความผิดอาญาเป็นมาตรการอื่น เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต โทษปรับทางปกครอง แต่โดยที่การนำโทษทางปกครองมาใช้ในการป้องปรามการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ผ่านมายังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางด้านวิธีบัญญัติ

ต่อมาคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีว่า การนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญาต้องมีการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะในลักษณะกฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษที่กำหนดหลักเกณฑ์กลางในการใช้โทษทางปกครอง เพื่อให้ครอบคลุมถึงวิธีการปรับและการจัดการเงินที่ปรับ โดยกำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่และมีอำนาจลงโทษปรับ เพื่อให้ค่าปรับตกเป็นของแผ่นดินและลดการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงกำหนดอายุความในการบังคับโทษปรับทางปกครอง อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาแนวทางในการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองของต่างประเทศ โดยเฉพาะกฎหมายในภาคพื้นยุโรป พบว่าแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม โดยมีหลักการที่แตกต่างในสาระสำคัญ คือ เขตอำนาจศาล โดยกลุ่มแรกมีการพัฒนาโทษปรับทางปกครองขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาโทษอาญาเพื่อ กำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาและบังคับคดี กรณีที่มีการโต้แย้งหรือไม่ชำระค่าปรับ โดยมีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์กลางในการพิจารณาไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี โปรตุเกส อิตาลี ฯลฯ กลุ่มที่ ๒ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ที่มีการพัฒนาโทษปรับทางปกครองขึ้นมาเพื่อให้องค์กรอิสระใช้ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของเอกชน โดยถือว่าการพิจารณาและกำหนดค่าปรับทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น ในกรณีที่มีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งการออกคำสั่งจึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

จากการศึกษาแนวทางในการตรากฎหมายของต่างประเทศ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายกลางในการพิจารณาและกำหนดมาตรการสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่โทษอาญา เพื่อใช้กับความผิดที่ไม่ร้ายแรง เรียกว่า “การปรับเป็นพินัย” รวมทั้งเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว และเปลี่ยนโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายบางฉบับ เป็นมาตรการปรับเป็นพินัยไปพร้อมกัน โดยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้เสนอต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ที่มาและหลักการของกฎหมาย

แนวความคิดของการตรากฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมาจากความต้องการกฎหมายกลางเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครอง เนื่องจากแม้ว่าในระบบกฎหมายไทยเริ่มนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษปรับทางอาญา แต่ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์กลางในการพิจารณาและกำหนดโทษของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งในด้านสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ และการบังคับคดี ในกรณีที่ไม่มีการชำระค่าปรับ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษทางอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง แทนการกำหนดโทษอาญาตามที่ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย จะเห็นได้ว่าการกำหนดให้นำ “โทษปรับทางปกครอง” มาใช้แทน

โทษทางอาญา และในข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ได้เสนอว่าการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญาต้องมีการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะในลักษณะกฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษที่กำหนดหลักเกณฑ์กลางในการใช้โทษทางปกครอง ครอบคลุมถึงวิธีการปรับและการจัดการเงินที่ปรับ กำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจลงโทษปรับ เพื่อให้ค่าปรับตกเป็นของแผ่นดินและลดการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงกำหนดอายุความในการบังคับโทษปรับทางปกครอง โดยข้อเสนอดังกล่าวมีขึ้นก่อนที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาและยกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพื่อศึกษาและยกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะซึ่งเป็นข้อเสนอตามแนวคิดหรือระบบกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้น คือ มีการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญา เพื่อช่วยให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว และต่อมาหลังจากมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางในการตรากฎหมายของต่างประเทศในการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้ สามารถแบ่งได้ ๒ กลุ่มดังนี้

๑. กลุ่มที่ ๑ มีการพัฒนาโทษปรับทางปกครองขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาโทษอาญาเพื่อ โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาและบังคับคดีกรณีที่มีการโต้แย้งหรือไม่ชำระค่าปรับ โดยจะมีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์กลางในการพิจารณาไว้โดยเฉพาะ โดยประเทศในกลุ่มนี้ได้นำแนวทางในการตรากฎหมายของประเทศเยอรมนีมาใช้เป็นแนวทางซึ่งสรุปแนวคิดและวิวัฒนาการในการตรากฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้ได้ ดังนี้

๑.๑ ประเทศเยอรมนี เริ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโทษอาญาเพื่อ โดยแยก “การฝ่าฝืนกฎระเบียบในทางเศรษฐกิจ” ออกจาก “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ที่เป็นการกระทำที่เป็นภัยอันตรายร้ายแรงต่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งของสังคม โดยบั่นทอนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวสมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา ในขณะที่การกระทำที่เป็นเพียง “การฝ่าฝืนกฎระเบียบในทางเศรษฐกิจ” ไม่สมควรกำหนดให้อยู่ในแดนของกฎหมายอาญา แต่ควรกำหนดให้เป็น “ความผิดต่อกฎระเบียบ” ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องชำระ “ค่าปรับ” ซึ่งไม่ใช่โทษปรับทางอาญา และเป็นมาตรการที่ไม่มีลักษณะเป็นการประนามผู้กระทำความผิด ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ได้มีการตรารัฐบัญญัติเพื่อใช้ในการพิจารณาและกำหนดโทษสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรง คือ “กฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครอง” โดยกฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติสารบัญญัติ มีทั้งบัญญัติขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะและที่กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับส่วนที่ ๒ วิธีพิจารณา เป็นบทบัญญัติวิธีสบัญญัติ กำหนดวิธีการพิจารณาความผิดต่อกฎระเบียบในชั้นเจ้าหน้าที่ ชั้นอัยการ ชั้นศาล การบังคับคำสั่งปรับและความสัมพันธ์กับคดีอาญา ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ได้มีการประกาศใช้ “กฎหมายว่าด้วยความผิดต่อกฎระเบียบ ค.ศ ๑๙๖๘” ซึ่งเป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยความผิดต่อกฎระเบียบหลังจากที่ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลา ๑๖ ปี โดยได้มีการปรับปรุงเนื้อหาทั้งในส่วนสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้ รวมทั้งได้มีการยกเลิก “ความผิดผสม” คือ ความผิดที่อาจเป็นได้ทั้งความผิดอาญาหรือความผิดต่อกฎระเบียบ โดยการกำหนดให้ชัดเจนตั้งแต่แรกว่าความผิดในแต่ละเรื่องเป็นความผิดอาญาหรือความผิดต่อกฎระเบียบ ไม่ปล่อยให้เป็นการตีความตีความใจของเจ้าหน้าที่หรือศาลซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมาย แต่ควรต้องเป็นหน้าที่

ของฝ่ายนิติบัญญัติในการกำหนดให้เกิดความชัดเจนตั้งแต่แรก ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายว่าด้วยความผิดต่อกระทระเบียบกฎหมายเล็กโดยใช้ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นต้นแบบ แต่ได้มีการปรับให้สอดคล้องกับลักษณะของความผิดต่อกระทระเบียบ ซึ่งในการตรารัฐบัญญัติว่าด้วยการฝ่าฝืนกระทระเบียบของประเทศเยอรมนี มีแนวคิดดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง สิ่งที่คุณนั้นสมควรได้รับจึงต้องเป็นมาตรการที่ไม่รุนแรง เพื่อให้ได้สัดส่วนกับสิ่งที่บุคคลนั้นได้กระทำและสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น มาตรการบังคับที่จะใช้กับการฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยความผิดต่อกระทระเบียบจึงมีเพียงมาตรการเดียวคือการปรับ ไม่มีการจำคุกหรือกักขัง ตลอดจนอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนการกระทำผิดก็จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิดด้วย ในกรณีความผิดต่อกระทระเบียบจึงมีการจำกัดอำนาจสอบสวนของเจ้าหน้าที่ไม่ให้เทียบเท่ากับอำนาจของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา

(๒) เมื่อมาตรการบังคับที่จะใช้กับผู้กระทำความผิดเป็นมาตรการที่ไม่รุนแรง ในขณะที่จำนวนการกระทำความผิดมีปริมาณมาก จึงมีความจำเป็นต้องลดขั้นตอนและความยุ่งยากในกระบวนการพิจารณาความผิดต่อกระทระเบียบ โดยเฉพาะการกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนสั่งปรับและยึดอาญาทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระค่าปรับได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล รวมทั้งกำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์สินที่มีไว้หรือใช้ในการกระทำความผิดได้โดยถือเป็นมาตรการข้างเคียง

(๓) เมื่อกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนสั่งปรับและบังคับตามคำสั่งได้ด้วยตนเอง ทำให้คดีความผิดต่อกระทระเบียบจำนวนมากได้ในชั้นเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จึงมีความสำคัญมากในกระบวนการพิจารณาความผิดต่อกระทระเบียบ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มหลักที่ใช้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในประเทศเยอรมนีส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้เป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดต่อกระทระเบียบในเยอรมนีส่วนใหญ่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้เป็นนักกฎหมายเสมอไป การนำประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ จึงต้องปรับให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและใช้งาน โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ใช้ไม่ใช่พนักงานกฎหมายในขณะที่กฎหมายในส่วนวิธีบัญญัติก็ต้องมีความละเอียดเพียงพอให้สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องตีความ ในระยะเริ่มแรกหลังการตรากฎหมายว่าด้วยความผิดต่อกระทระเบียบ มีการตรากฎหมายเปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดต่อกระทระเบียบ ได้แก่ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก กฎหมายการแข่งขันทางการค้า กฎหมายผังเมืองและกฎหมายสิ่งแวดล้อมอื่น จะเห็นได้ว่าความผิดต่อกระทระเบียบหรือความผิดทางปกครองตามระบบกฎหมายของประเทศเยอรมนีใช้กับการฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ร้ายแรงในลักษณะที่ไม่ใช่ความผิดระบุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา และต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ จึงได้มีการลดหรือเปลี่ยนโทษอาญาครั้งใหญ่ด้วยการลดและเลิกความผิดอาญาหลายโทษ และกำหนดให้การกระทำส่วนหนึ่งไม่เป็นความผิดอีกต่อไป เช่น การขอลานและการเร่ร่อนในที่สาธารณะ ส่วนหนึ่งเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาปกติ และอีกส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนเป็นความผิดต่อกระทระเบียบส่วนที่ ๓ ความผิดฐานต่างๆ

๑.๒ ประเทศโปรตุเกส รับแนวคิดในการลดและเลิกโทษอาญามาจากประเทศเยอรมนี โดยนักวิชาการเสนอเกณฑ์ว่าด้วยเนื้อหาของการกระทำความผิดเพื่อใช้ในการแบ่งแยกความผิดที่สมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา และความผิดที่ไม่ร้ายแรงที่ไม่ควรเป็นความผิดอาญาโดยเสนอให้แยกการกระทำที่ไม่มีข้อตำหนิในเชิงจริยธรรมออกจากความผิดอาญาไปเป็นความผิดทางปกครอง ในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ มีการตรารัฐกำหนดฉบับที่ ๒๓๒/๗๙ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๙ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงโทษทางปกครองไว้

โดยเฉพาะ ซึ่งในคำปรารภของรัฐกำหนดดังกล่าวได้อธิบายเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายไว้เพื่อเป็นการสร้างระบบกฎหมายว่าด้วยการลงโทษที่แตกต่างไปจากการลงโทษอาญา โดยควรยกเลิกโทษอาญาที่มีมากเกินไป ความจำเป็นสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีขึ้น อันเป็นความผิดที่ไม่มีข้อตำหนิในเชิงจริยธรรม เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฝ่ายปกครอง ซึ่งการลดและเลิกโทษอาญาจะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถใช้เวลาในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ร้ายแรง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรัฐกำหนดดังกล่าวมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อมาจึงได้มีการตรารัฐกำหนดฉบับที่ ๔๓๓/๘๒ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๘๒ เพื่อเป็นกฎหมายกลางในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงโทษทางปกครองตามกฎหมายเฉพาะเรื่องต่างๆ ขึ้นใหม่ โดยในคำปรารภของรัฐกำหนดดังกล่าวได้อธิบายเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายไว้ว่า กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดทางปกครองเป็นผลสืบเนื่องมาจากพัฒนาการของรัฐสมัยใหม่ที่เข้าไปแทรกแซงและควบคุมกิจการต่างๆ ในทางเศรษฐกิจ การศึกษาวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้การสั่งการของรัฐในกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้มีระบบกฎหมายพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะโดยกฎหมายดังกล่าว ได้กำหนดให้การกระทำความผิดทางปกครองมีโทษปรับทางปกครองเป็นโทษหลัก และอาจมีโทษเสริม เช่น การริบทรัพย์สิน การห้ามประกอบวิชาชีพหรือประกอบกิจการ การเพิกถอนสิทธิรับเงินหรือการเพิกถอนใบอนุญาตต่างๆ และหลังจากมีกฎหมายดังกล่าวก็มีการตรากฎหมายเพื่อเปลี่ยนความผิดอาญามาเป็นความผิดทางปกครองอย่างต่อเนื่อง โดยการกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นการกระทำความผิดทางปกครองส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของปัจเจกชนโดยตรง แต่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่ฝ่ายปกครองใช้ควบคุมกำกับดำเนินกิจกรรมต่างๆ และในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ก็ได้มีการตรารัฐบัญญัติฉบับที่ ๓๐/๒๐๐๖ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๐๖ ปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษในความผิดหลายฉบับเป็นความผิดทางปกครอง เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนี

๑.๓ ประเทศอิตาลี ได้นำโทษปรับทางปกครองมาใช้แก้ปัญหาโทษอาญาเพื่อเช่นเดียวกับประเทศเยอรมนี และประเทศโปรตุเกส โดยเริ่มใช้โทษปรับทางปกครองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ซึ่งในระยะเริ่มแรกใช้กับการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกและข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ทางและการขนส่ง ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ จึงมีการเปลี่ยนความผิดลหุโทษที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายต่างๆ มาเป็นโทษปรับทางปกครอง ยกเว้นความผิดที่มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพหรือสุขภาพ เช่น แรงงาน อาหาร สิ่งแวดล้อม หรือสุขอนามัยของประชาชน และในขณะเดียวกันในการตรากฎหมายขึ้นใหม่ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการผังเมือง และการก่อสร้าง การล่าสัตว์ การค้า ก็ได้มีการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้มากขึ้น จนปี ค.ศ. ๑๙๘๑ รัฐบาลอิตาลี ได้ตรารัฐบัญญัติฉบับที่ ๖๘๙ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๑ ว่าด้วยการปรับปรุงระบบกฎหมายอาญา เพื่อใช้เป็นกฎหมายกลางเกี่ยวกับการลงโทษทางปกครองสำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายต่างๆ แต่ไม่ใช่บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากรเนื่องจากมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ นอกจากนั้น ในกฎหมายฉบับนี้ยังได้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่เป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งมีโทษเรียกว่า “ammenda” เป็นโทษปรับในระดับกลาง ซึ่งมีโทษเรียกว่า “mutta” รวมทั้งความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกบางเรื่อง เช่น การทารุณกรรมสัตว์ การจำหน่ายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต เป็นโทษปรับทางปกครองไปพร้อมกัน และรัฐบาลอิตาลียังคงเห็นหน้าลดและเลิกโทษอาญาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ได้มีการตรารัฐกำหนด ฉบับที่ ๕๐๗ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๙

เปลี่ยนความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงตามกฎหมายต่างๆ มาเป็นความผิดทางปกครอง เช่น ความผิดตามกฎหมายอาหาร กฎหมายเกี่ยวกับภาษี กฎหมายเกี่ยวกับการธนาคารเช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีและประเทศโปรตุเกส

๒. กลุ่มที่ ๒ มีการพัฒนาโทษปรับทางปกครองขึ้นมาเพื่อใช้ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการขององค์กรอิสระ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส โดยถือว่าการพิจารณาและกำหนดค่าปรับทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น ในกรณีที่มีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งการออกคำสั่งจึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม แต่การนำโทษทางปกครองมาใช้ในฝรั่งเศสมีมิติที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐในยุคต่างๆ ซึ่งแต่เดิมขุนนางมีสิทธิในการลงโทษประชาชน และในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๘ - ๑๙๓๙ รัฐได้ขยายบทบาทในทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมรวมทั้งได้ให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการให้บริการสาธารณะรัฐในขณะนั้น จึงมีความจำเป็นในการนำโทษทางปกครองมาใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลและหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีการนำโทษทางปกครองมาใช้มากขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะด้านการขนส่งและการจราจรและในทศวรรษที่ ๑๙๗๐ มีการเปลี่ยนแปลงระบบรัฐสวัสดิการเป็นรัฐแบบควบคุมกำกับดูแลมีการจัดตั้งองค์กรอิสระทางปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในรูปแบบใหม่ที่มีอำนาจในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในด้านข้อมูลข่าวสารการประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์หรือการแข่งขันทางการค้า โดยองค์กรนี้มีอำนาจอย่างกว้างขวางในการเสนอแนะการออกกฎระเบียบขึ้นใช้บังคับและมีอำนาจพิจารณาโทษที่ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในเรื่องที่กำกับควบคุมการเกิดขึ้นขององค์กรอิสระนี้ทำให้มีการนำโทษปรับทางปกครองมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยเฉพาะการกระทำทางด้านเศรษฐกิจสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแม้ในระยะแรกตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่ค่อยยอมรับอำนาจขององค์กรอิสระทางปกครองในการใช้อำนาจลงโทษ ซึ่งเป็นอำนาจทางตุลาการแต่ในที่สุดได้มีการยอมรับการใช้อำนาจดังกล่าว ทั้งนี้ ภายใต้หลักการที่ใช้อำนาจของฝ่ายปกครองจะต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพจนเกินควร อย่างไรก็ตาม ในฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกลางในการพิจารณาและลงโทษการกระทำผิดทางปกครองเหมือนเยอรมนี โปรตุเกส หรืออิตาลีดังที่กล่าวมาแล้ว หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองจึงเป็นไปตามแนวคำพิพากษาของศาล ไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง โดยถือว่าการสั่งลงโทษปรับทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่อยู่ภายใต้คำสั่งในลักษณะเดียวกับการออกคำสั่งทางปกครอง และอยู่ในอำนาจของศาลปกครองในกรณีมีการโต้แย้งคำสั่งเว้นแต่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายใดเป็นการเฉพาะให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยในส่วนของหลักเกณฑ์ในด้านรูปแบบและกระบวนการของการออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองฝ่ายปกครองจะต้องมีการรับฟังคู่กรณีก่อนออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองหลักการพิจารณาโดยเปิดเผยการระบุเหตุผลในคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองหลักความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง ในส่วนของหลักเกณฑ์ในด้านเนื้อหาจะนำหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญามาปรับใช้ ดังนั้น คำสั่งลงโทษปรับทางปกครองจะต้องไม่ขัดแย้งกับหลักที่ว่า การกระทำใดจะเป็นความผิดจะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้หลักความได้สัดส่วนของการกำหนดโทษหลักความไม่มีผลย้อนหลังของกฎหมาย หลักความมีผลย้อนหลังของกฎหมายที่กำหนดโทษเบากว่า และหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำ และกรณีที่มีการโต้แย้งคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง โดยหลักแล้วศาลปกครองจะมีอำนาจจำกัดคือ มีอำนาจในการสั่งเพิกถอนคำสั่งเท่านั้น ไม่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเนื่องจากหลักการเดิมที่ตั้งศาลปกครองมาเพื่อควบคุมและตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง คือ มีอำนาจในการตรวจสอบการปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมาย โดยไม่มีอำนาจในการตรวจสอบความเหมาะสมของโทษที่ฝ่ายปกครองกำหนด

หรือเลือกใช้ และแม้ต่อมาศาลมีแนวโน้มจะยอมรับการตรวจสอบความเหมาะสมของโทษที่ฝ่ายปกครองกำหนดว่าเหมาะสมกับความรุนแรงของการกระทำความผิดหรือไม่ แต่ต้องเป็นกรณีที่เป็นคำฟ้องที่ศาลมีอำนาจเต็ม และเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ

ในการพิจารณาแนวทางการตรากฎหมายของต่างประเทศ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้มีการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของกฎหมายทั้ง ๒ กลุ่มแล้วเห็นว่า การกำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจในการพิจารณาตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายในการออกคำสั่งปรับรวมทั้งตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า เหมาะสมกับความร้ายแรงในการกระทำความผิดหรือไม่ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับ โดยให้ศาลพิจารณาทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และกำหนดค่าปรับได้ตามที่ศาลเห็นสมควร ตามแนวทางของประเทศเยอรมนีจะเหมาะสมกว่าการกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิดยังคงนำหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ซึ่งศาลยุติธรรมมีความเชี่ยวชาญในการพิจารณา ประกอบกับการกำหนดให้การกำหนดโทษปรับเป็นคำสั่งทางปกครองและอยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศสจะเป็นภาระของประชาชนในการนำคดีไปฟ้อง เพื่อขอให้มีการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการออกคำสั่งและขอให้มีการเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจึงได้ใช้แนวทางบางส่วนของประเทศเยอรมนีในการร่างกฎหมาย โดยเฉพาะการกำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาในคดีความผิดทางพินัย เนื่องจากเห็นว่า มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากและรัฐเป็นฝ่ายที่จะต้องนำคดีไปสู่ศาลในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดไม่ยอมรับผิด หรือไม่ยินยอมชำระค่าปรับ อันเป็นการปลดเปลื้องภาระให้แก่ประชาชน ซึ่งถูกกล่าวหาเพราะตราบไต่ที่ศาลยังมีได้มีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดยังต้องถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จึงไม่ควรเป็นภาระของประชาชนที่จะต้องไปร้องขอต่อศาล ตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศส และเมื่อเห็นคนกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีตามแนวทางของประเทศเยอรมนี หากใช้คำว่าโทษปรับทางปกครองตามแนวความคิดของการตรากฎหมายในเรื่องแรกก่อให้เกิดความสับสนในทางวิชาการว่า เหตุใดโทษปรับทางปกครองจึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมประกอบกับแนวความคิดเดิมที่ต้องการสร้างระบบกฎหมายขึ้นมาใช้สำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ร้ายแรงแทนโทษทางอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้ โดยไม่ให้อือเป็นโทษอาญาจึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติคำใหม่ขึ้นมาใช้แทนโทษปรับในทางอาญาแต่โทษปรับทางปกครองที่มีการเริ่มนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทย โดยได้เปลี่ยนชื่อกฎหมายเป็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ...ซึ่งคำว่า “พินัย” เป็นถ้อยคำที่เคยใช้ในกฎหมายตราสามดวง และปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ และในกฎหมายเก่าๆ บางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการจัดวางการรถไฟและทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๖๔ โดยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงเงินค่าปรับที่จ่ายให้ทางราชการ และผู้ที่เคยเสนอให้ใช้คำว่า “พินัย” สำหรับมาตรการบังคับทางการเงินทำนองเดียวกับโทษปรับที่ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถกำหนดได้เอง คือ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. คณิต ฐ นคร ซึ่งเคยใช้คำนี้ในตอนที่กำลังถึงมาตรการบังคับทางการเงิน ทำนองเดียวกับโทษปรับ แต่ในกฎหมายว่าด้วยการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของประเทศเยอรมนี ไม่เรียกว่าโทษปรับ หากแต่เรียกว่า พินัย ซึ่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้คำว่าปรับเป็นพินัยสามารถทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นมาตรการหรือการกำหนดโทษอีกลักษณะหนึ่งที่ไม่ใช่โทษทางอาญา โทษทางแพ่ง โทษทางปกครอง หรือโทษทางพินัย และเมื่อได้สร้างระบบการปรับเป็นพินัยขึ้นมาเพื่อใช้เป็นมาตรการลงโทษสำหรับการกระทำหรืองดเว้น

การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ร้ายแรง และเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สิน โดยการสั่งปรับผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว ทำนองเดียวกับโทษปรับทางปกครอง จึงควรนำหลักเกณฑ์การปรับเป็นพินัยมาใช้กับความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองด้วย เพื่อให้ระบบกฎหมายสอดคล้องกันไปแนวทางเดียวกัน ทำนองเดียวกับการนำหลักเกณฑ์การปรับเป็นพินัยมาใช้กับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนโทษปรับทางปกครองให้เป็นการปรับเป็นพินัย เพื่อให้การพิจารณาและกำหนดค่าปรับโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้กระบวนการเดียวกัน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ เป็นต้นมา แต่เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่สามารถดำเนินการปรับเป็นพินัยจนกว่าจะถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัยนับตามมาตรา ๓๙ เช่น ความผิดในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พระราชบัญญัติจราจรทางบก พระราชบัญญัติรถยนต์ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ รวมถึงความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พระราชบัญญัติเรือไทย และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งเป็นกฎหมายในบัญชี ๓ ที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๓

ค่าปรับคืออะไร

ค่าปรับเป็นค่าที่ปรากฏในกฎหมายฉบับต่างๆ โดยเป็นการลงโทษทางอาญาที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ด้วยการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินให้แก่ทางราชการ จากเหตุที่ผู้นั้นได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย และกฎหมายฉบับนั้นได้กำหนดบทลงโทษทางอาญาโดยการปรับเป็นเงินไว้ ด้วยเหตุนี้เมื่อมีผู้กระทำความผิดที่มีโทษปรับ ซึ่งเป็นโทษอาญาตามมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจเปรียบเทียบปรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่เทศกิจ เจ้าหน้าที่เทศบาล ในทะเบียนยอมมีอำนาจเรียกให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับได้ โดยในการออกคำสั่งให้ชำระค่าปรับเจ้าหน้าที่จะกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระ กำหนดเวลาในการชำระค่าปรับ สถานที่ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งรับค่าปรับ และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่แล้วคดียอมเป็นอันระงับไป เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อีก

โดยส่วนใหญ่การที่เจ้าหน้าที่เรียกให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ จะเป็นกรณีที่ทำผิดกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง เช่น การตั้งแผงขายของในที่สาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาต เจ้าหน้าที่เทศกิจหรือเจ้าหน้าที่เทศบาลจะสั่งให้รื้อแผง และจ่ายค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือกรณีการจอดรถในที่ห้ามจอด เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจล็อกล้อ และเรียกให้ชำระค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะร้ายแรงถึงขนาดที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหรือถูกจำคุกหรือถูกกักขัง ซึ่งเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพราะการถูกจำคุกหรือกักขังเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากประวัติการกระทำความผิดจะถูกบันทึกในทะเบียนประวัติอาชญากรรม ทำให้กลายเป็นคนขี้คุก ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการทำงานหรือการสมัครงาน และหากผู้กระทำความผิดไม่ชำระ

ค่าปรับ หรือชำระไม่ครบถ้วนเพราะไม่มีเงินชำระค่าปรับก็อาจมีการยึดอายัดทรัพย์สินออกขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

เพื่อเป็นการปรับปรุงบทกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้กำหนดหลักการในการใช้โทษอาญาตามกฎหมาย โดยบัญญัติว่าให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง และสมควรกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่าง อันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจประกอบกับประเทศต่างๆ ได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากโทษอาญาเป็นมาตรการอื่นที่มีโทษอาญา ในการนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว และความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองในกฎหมายตามบัญชี ๑ และบัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นความผิดทางพินัย และกำหนดกระบวนการในการปรับเป็นพินัยขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ ซึ่งในกระบวนการปรับเป็นพินัยนี้ถ้าผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพแต่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ในคราวเดียวกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยอาจให้ผู้กระทำความผิดผ่อนชำระได้ เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำรงชีวิตและครอบครัวของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทาน หรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ศาลอาจสั่งให้ชำระค่าปรับต่ำกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนดได้ หรืออาจสั่งให้ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดอันเป็นการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งไม่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในร่างกายของผู้กระทำความผิดจากมาตรการกักขังแทนค่าปรับ

ปรับเป็นพินัย หมายความว่า สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

ค่าปรับเป็นพินัยแตกต่างจากค่าปรับอาญาและค่าปรับทางปกครองอย่างไร

๑. การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

เมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดทางพินัยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดนำเงินมาชำระค่าปรับเป็นที่ไหนโดยมาตรา ๕ วรรค ๒ กำหนดให้การปรับดังกล่าวไม่เป็นโทษอาญาซึ่งมีผลทำให้ไม่อาจนำมาตราการกักขังแทนค่าปรับมาใช้กับผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รวมทั้งไม่มีการบันทึกประวัติการกระทำความผิดในทะเบียนประวัติอาชญากรรมและศาลไม่อาจเพิ่มโทษหรือลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญาได้

๒. การปรับเป็นพินัยและคำสั่งปรับเป็นพินัยไม่ถือว่าเป็นการกระทำทางปกครอง หรือคำสั่งทางปกครอง

แม้ว่าการสั่งให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคล แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในการสั่งปรับเป็นพินัย และบุคคลผู้รับคำสั่งปรับเป็นพินัยอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ

ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งมีใช้ความผิดอาญา และมีใช้การพิจารณาทางปกครอง หรือออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องทั่วไป ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อผู้ออกคำสั่ง หรือฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งปรับได้ แต่หากผู้กระทำความผิดปฏิเสธที่จะยอมรับผิดหรือไม่ชำระค่าปรับเจ้าหน้าที่ก็ต้องเสนอให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมตามที่กำหนดในมาตรา ๒๘ ไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เพื่อบังคับชำระค่าปรับเองได้

การกระทำความผิดในกรณีใดที่เป็นความผิดทางพินัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้กำหนดบทนิยามคำว่าความผิดทางพินัยไว้ในมาตรา ๓ ว่า ความผิดฐานพินัย หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นบัญญัติให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย

บทนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความผิดทางพินัย หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ซึ่งโดยหลักกฎหมายจะกำหนดให้การกระทำความผิดที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง และโดยสภาพไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือไม่กระทบต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวาง เป็นความผิดทางพินัย และเมื่อผู้กระทำความผิดทางพินัยยอมรับผิดและชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้วคดีเป็นอันยุติลง

หน้าที่ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย

ในกรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย หรือศาลสั่งให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ผู้กระทำความผิดผู้นั้นมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด

การกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยความเหมาะสมและเป็นธรรม

เพื่อแก้ปัญหาในการกำหนดจำนวนค่าปรับดังที่กล่าวมาข้างต้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้มีความเหมาะสมไว้ในมาตรา ๙ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและศาลจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นเป็นเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัยตามมาตรา ๙ (๑)

๒. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความมั่งคั่งชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๙ (๒)

๓. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัย หรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๙ (๓)

๔. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๙ (๑)

นอกจากหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๙ แล้วได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ดังนี้

๑. การกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องนำข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๑) ที่เกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดตามพินัยมาพิจารณาก่อน

๒. การลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องนำข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) – (๔) มาพิจารณาประกอบ

๓. การคำนึงถึงการได้รับประโยชน์จากการทำความผิด เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องพิจารณาว่า ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์จากการทำความผิด จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ผู้นั้นได้รับ แต่จะเกินอัตราขั้นสูงตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ได้

๔. เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราขั้นต่ำสุดเท่าที่จะปรับได้ถ้าผู้กระทำความผิดมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพื่อยังชีพของตนและครอบครัว แต่การกำหนดอัตราขั้นต่ำนี้ต้องไม่ต่ำกว่า ๕๐ บาท หรือไม่น้อยกว่าขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด และไม่ต้องพิจารณาประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ

การลดผลกระทบแก่ผู้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย

โดยที่การปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ประกอบกับผู้กระทำความผิดบางคนอาจเป็นผู้มีรายได้น้อย พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดแก่ผู้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยจำนวน ๓ มาตรการ ได้แก่ การให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย การขอให้ศาลกำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด และการขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย

๑. การให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

มาตรา ๙ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดทางพินัย สามารถร้องขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือร้องขอต่อศาลในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะต้องพิจารณาว่า ผู้กระทำความผิดนั้นสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยในคราวเดียวกันได้หรือไม่ หากไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ จึงจะสั่งให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

(๑) เกณฑ์พิจารณาให้ผ่อนชำระค่าปรับ

การพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้หรือไม่นั้นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้ ๕ ประการ ในข้อ ๗ ดังนี้

- ฐานะการเงิน
- รายได้
- รายจ่าย

- ภาระหนี้สิน
- มีพฤติการณ์ว่าจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือไม่ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโอกาสในการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

(๒) จำนวนเงินและจำนวนงวดในการผ่อนชำระ

ผู้กระทำความผิดจะต้องผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เป็นจำนวนเงิน จำนวนงวด และภายในระยะเวลาเท่าใดนั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ วรรคสอง ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน โดยระยะเวลาในการผ่อนชำระต้องเสร็จสิ้นก่อนที่คดีจะขาดอายุความไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

(๓) การผัดผ่อนชำระ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับโอกาสให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว หากผัดผ่อนไม่ผ่อนชำระงวดใดงวดหนึ่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควรมาตรา ๙ วรรคสอง กำหนดให้การผ่อนชำระนั้นเป็นอันยกเลิกซึ่งจะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจส่งสำนวนในพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล หรือศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดี เพื่อยึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาชำระค่าปรับเป็นพินัย

๒. การขอลดค่าปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา สามารถยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้กำหนดค่าความเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ได้ โดยอ้างเหตุว่าตนยากจนเหลือหนาทาน หรือเพราะมีความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ การร้องขอให้ลดค่าปรับเป็นพินัยสามารถกระทำได้ทั้งในขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการพิจารณาของศาล ดังนี้

(๑) ในขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้กระทำความผิดทางพินัยสามารถยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัย เพื่อขอลดค่าปรับ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณามีคำสั่งต่อไป

(๒) ในขั้นตอนการพิจารณาของศาล ผู้กระทำความผิดสามารถยื่นคำร้องให้ศาลที่พิจารณาคดีเป็นผู้พิจารณา โดยศาลมีอำนาจกำหนดวิธีการลงโทษได้ ๓ แนวทาง ดังนี้

- * กำหนดให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด
- * ว่ากล่าวตักเตือนโดยไม่ปรับเป็นพินัยหรือ
- * มีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับ

เป็นพินัย โดยผู้กระทำความผิดต้องยินยอม แต่อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ไม่ได้กำหนดลักษณะ หรือประเภทของการทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ไว้ จึงเป็นอำนาจของศาลที่จะเป็นผู้พิจารณา

๓. การขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ โดยมีเงื่อนไขที่แตกต่างจากกรณีการขอลดค่าปรับ

(๑) เงื่อนไขของการขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

เงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยจากร้องขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ มีดังต่อไปนี้

๑. เป็นบุคคลธรรมดา
๒. ไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัย
๓. มีเหตุผลอันสมควรเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย

การร้องขอกรณีนี้มีเงื่อนไขที่แตกต่างจากกรณีของการขอลดค่าปรับเป็นพินัยในส่วนที่สำคัญคือ ผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัยและมีเหตุผลอันสมควรที่จะขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

(๒) วิธีการยื่นคำร้องขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

การร้องขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ สามารถกระทำได้ทั้งในขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐและการพิจารณาของศาล ดังนี้

๒.๑ ในขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้กระทำความผิดทางพินัยสามารถยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัย เพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณามีคำสั่งต่อไป

๒.๒ ในขั้นการพิจารณาของศาลผู้กระทำความผิดสามารถยื่นคำร้องให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณา โดยหากศาลเห็นว่า ผู้กระทำความผิดคนนั้นไม่มีเงินชำระค่าปรับ และผู้นั้นยินยอมทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ศาลจะมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย

ทั้งนี้ การสั่งให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานจะนำประโยชน์มีลักษณะเป็นการบังคับใช้แรงงานจึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดด้วย

(๓) การเพิกถอนการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดเป็นพินัยทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ต่อมาปรากฏว่าผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ มาตรา ๑๐ วรรคเจ็ด บัญญัติให้ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งและออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาชำระค่าปรับเป็น พินัยได้ โดยจะหักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากค่าปรับเป็นพินัย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น และกฎหมายฉบับนั้นกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ซึ่งกำหนดให้การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในลักษณะไม่ร้ายแรง และโดยสภาพไม่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงหรือไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวางเป็นความผิดทางพินัย เพิ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ และได้มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นความผิดทางพินัย เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ดังนั้น ในการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนั้นในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ โดยการประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

ในการประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานอื่นที่ไม่ได้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับทางพินัยไม่ได้ เว้นแต่จะมีการวางระเบียบที่ออกโดยนายกรัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัย

สำหรับอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปรับเป็นพินัยจะพิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ กล่าวคือถ้าจำนวนค่าปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวจะทำการปรับเป็นพินัยหรือจะทำในรูปขององค์คณะที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่า ๓ คนก็ได้ แต่ถ้าในกฎหมายนั้นกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยไว้ในอัตราอย่างสูงเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท การพิจารณาปรับเป็นพินัยจะต้องกระทำเป็นองค์คณะ

หากกฎหมายใดกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบสำหรับการกระทำที่มีโทษทางอาญาเดิม ซึ่งต่อมาเป็นเป็นความผิดทางพินัย ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวกรณีนี้ไม่อาจกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เพราะไม่อยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิแจ้งและแก้ข้อกล่าวหาอย่างไร

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย แต่แจ้งด้วยว่าถูกกล่าวหาสิทธิที่จะให้การพ้นที่หรือให้ถ้อยคำในภายหลังภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง แต่ถ้าไม่ใช่กรณีขั้นต้นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้พบเห็นว่ามีบุคคลกำลังทำความผิดทางพินัยในขณะนั้นทันทีหรือที่เรียกว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า หรือเป็นการกระทำความผิด

ทางพินัยที่กฎหมายกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ในอัตราอย่างสูงเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งต้องกระทำเป็นองค์คณะ กรณีนี้ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๘ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาตามหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดทางพินัยตามที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกอบกับข้อ ๑๓ แห่งระเบียบดังกล่าว

ในส่วนของการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา นั้น กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐานและการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา หรือยอมรับสารภาพด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือ หรือทำโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามข้อ ๙ ในกรณีที่ทำได้ด้วยวาจา ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงนาม นอกจากนี้ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิทำหนังสือแต่งตั้งทนายความ หรือบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะเป็นผู้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแทนตน หรือร่วมกับตนได้ตามข้อ ๑๐ แต่บุคคลดังกล่าวไม่สามารถรับสารภาพแทนผู้กระทำความผิดได้ เพราะการรับสารภาพเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งปรับเป็นพินัย ผู้กระทำความผิดไม่สามารถอุทธรณ์คำสั่งปรับเป็นพินัยได้ และไม่อาจนำคำสั่งปรับไปฟ้องศาลปกครองขอให้เพิกถอนได้ เนื่องจากมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย บัญญัติไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัย หรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครอง หรือคำสั่งทางปกครอง ในกรณีเช่นนี้ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งปรับเป็นพินัย แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้เสนอสำนวนให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อพิจารณาพิพากษาว่าผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือไม่ เป็นจำนวนเงินเท่าใดต่อไป

คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติในกรณีใดบ้าง

คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติด้วยเหตุดังต่อไปนี้ตามมาตรา ๓๓

๑. เมื่อผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับเป็นพินัย หรือทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัยจนครบถ้วนแล้ว
๒. ผู้กระทำความผิดทางพินัยตาย
๓. ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดทั้งที่เป็นความผิดทางพินัยและความผิดอาญา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการเปรียบเทียบคดีความผิดอาญา โดยผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วมีผลทำให้คดีความผิดทางพินัยยุติลง
๔. คดีขาดอายุความในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้มีคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือดำเนินการฟ้องร้องภายใน ๒ ปี นับแต่วันกระทำความผิด เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น
๕. ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้ชำระค่าปรับเป็นพินัย หรือชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้วแต่ยังชำระไม่ครบถ้วนและเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้บังคับตามคำสั่งหรือคำพิพากษาดังกล่าวจนเกินกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มีคำสั่งหรือคำพิพากษา

ช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัย

ผู้กระทำความผิดทางพินัยสามารถชำระค่าปรับผ่านช่องทางดังต่อไปนี้

๑. โอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร

๒. ชำระเงิน ณ หน่วยบริการรับชำระเงินของรัฐหรือเอกชน หรือ ณ จุดชำระค่าปรับเป็นพินัยของหน่วยงานของรัฐ

๓. ชำระเงินผ่านเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ ATM ตามบาร์โค้ดหรือคิวอาร์โค้ดที่กำหนด

๔. ชำระเงินด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์เช่นบัตรเครดิตบัตรเดบิตบัตรสมาร์ตการ์ด

๕. ชำระเงินผ่านระบบโมบายแบงก์กิ้งตามบาร์โค้ดหรือคิวอาร์โค้ดที่กำหนด

๖. ชำระเงินผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง

๗. ชำระเงิน ณ สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

การดำเนินการกรณีผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรณีที่ถูกผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งปรับเป็นพินัยเองได้ โดยการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เพราะคำสั่งปรับเป็นพินัยไม่ถือเป็นคำสั่งทางปกครอง แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องจัดทำสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมตามที่กำหนดในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม บางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจฟ้องผู้ถูกกล่าวหาเองได้ หากความผิดทางพินัยตามกฎหมายในเรื่องนั้นได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจฟ้องคดีเองได้เช่นกรณีตามมาตรา ๓๙ และมาตรา ๓๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้วแต่กรณีมอบหมายได้

การดำเนินการของพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนคดีความผิดทางพินัยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้องสามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล โดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้กล่าวหาไปศาลก็ได้การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลได้โดยไม่ต้องผ่านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนอย่างคดีอาญา ก็เพื่อให้การดำเนินคดีความผิดทางพินัยเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร ประกอบกับพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ต้องการที่จะผลักภาระการพิสูจน์ในชั้นศาลให้เป็นที่ของพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า มีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดทางพินัย จึงจะสามารถพิพากษาลงโทษได้ ซึ่งต่างจากคดีปกครองที่ฝ่ายปกครองออกคำสั่งทางปกครองไปแล้วผู้รับคำสั่งทางปกครองนั้นไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครอง ต้องอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองต่อฝ่ายปกครอง รวมทั้งฝ่ายปกครองพิจารณาคำอุทธรณ์แล้วยังยืนยันตามคำสั่งทางปกครอง โดยยกอุทธรณ์ภาระในการฟ้องคดี เพื่อโต้แย้งคำสั่งก็ตกไปอยู่ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครอง ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้รับคำสั่งปรับเป็นพินัยที่จะต้องเป็นผู้รับภาระในการฟ้องคดี หากไม่เห็นด้วยกับข้อกล่าวหาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด

เมื่อพนักงานอัยการมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย ซึ่งมีวิธีการดำเนินคดีที่แตกต่างไปจากการดำเนินคดีอาญา อัยการสูงสุดจึงได้ออกระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดี

ความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อกำหนดกระบวนการในการดำเนินการต่างๆ ทั้งในส่วนของกระบวนการก่อนฟ้องคดี กระบวนการภายหลังมีคำสั่งฟ้อง และกระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง นอกจากนี้ ในการกระทำความผิดแต่ละครั้งอาจเป็นความผิดตามกฎหมายหลายบทพร้อมกัน ดังนั้น หากพนักงานอัยการเห็นว่า ส่วนของความผิดทางพินัยของผู้ถูกกล่าวหาที่ได้รับมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นความผิดอาญา หรือมีการกระทำความผิดอาญารวมด้วย พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนเพื่อพิจารณา ดำเนินคดีในส่วนของคดีอาญาต่อไป เพราะถือว่าความผิดในส่วนนี้ยังอยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ที่จะเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้จะต้องมีการสอบสวนความผิดในเรื่องนั้นมาก่อน ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในทางกลับกันส่วนคดีความผิดอาญาที่ได้รับมาจากพนักงานสอบสวน หากพนักงานอัยการเห็นว่า เป็นความผิดทางพินัย หรือมีการกระทำความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย พนักงานอัยการมีหน้าที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดทางพินัยตามกฎหมายนั้นเป็นผู้พิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัยต่อไปก่อน มิฉะนั้นแล้วพนักงานอัยการก็ไม่สามารถดำเนินการฟ้องคดีสำหรับความผิดทางพินัยในเรื่องนั้นได้เช่นกัน เพราะถือว่ายังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

ข้อสำคัญที่ประชาชนที่ตกเป็นผู้กระทำความผิดทางพินัยควรรู้ คือ ในชั้นของพนักงานอัยการนี้ หากผู้กระทำความผิดทางพินัยได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดแล้ว กฎหมายถือว่าความผิดทางพินัยได้เป็นอันยุติทันที ถ้าพนักงานอัยการยังไม่ได้ฟ้องคดีต่อศาล ก็จะไม่ฟ้องคดีต่อไปไม่ได้หรือถ้าพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว หากศาลยังไม่มีคำพิพากษา ศาลก็ต้องสั่งจำหน่ายคดี

การดำเนินคดีในชั้นศาล

เนื่องจากคดีความผิดทางพินัยจะใช้บังคับกับการกระทำความผิดเล็กน้อยที่มีโทษปรับสถานเดียว ส่งผลให้การพิจารณาคดีความผิดทางพินัยของศาลยุติธรรมจึงไม่ควรถองใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น มาตรา ๒๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงกำหนดให้วิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งปัจจุบันประธานศาลฎีกาได้มีการออกข้อบังคับดังกล่าว คือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์และค่าฤชาธรรมเนียม โดยการพิจารณาคดีตามข้อบังคับนี้ ศาลจะใช้วิธีดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยวิธีปฏิบัติในทางธุรการของศาล เช่น การส่งคำคู่ความและเอกสารต่อศาลทางอิเล็กทรอนิกส์ จะดำเนินการผ่านระบบบริการออนไลน์ศาลยุติธรรมตามที่กำหนดไว้ในประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ทั้งนี้ การพิจารณาคดีของศาลนั้น ศาลไม่จำเป็นต้องนั่งพิจารณาหรือกระทำต่อหน้าโจทก์หรือจำเลยพร้อมกันได้ แต่ต้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสโต้แย้งกระบวนการพิจารณานั้น และการพิจารณาของศาลนั้น ศาลจะชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ซึ่งการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวจะแตกต่างจากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาที่ ต้องถึงขั้นปราศจากข้อสงสัยเลยว่าจะจำเลยได้กระทำความผิดจริง แต่คดีความผิดทางพินัยนั้นเพียงแค่นำเชื่อถือว่าจำเลยกระทำความผิด ศาลก็สามารถพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยได้แล้ว

เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับพินัย หรือมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ศาลจะกำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษา หากไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษายกเว้นกำหนดเวลาดังกล่าว จะถูกบังคับคดีโดยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยต่อไป

ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดทางพินัยจะอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในปัญหาข้อเท็จจริงและจำนวนค่าปรับไม่ได้

การบังคับคดีตามคำสั่งศาล

การบังคับคดีตามคำสั่งศาลในคดีความผิดทางพินัย หากผู้ต้องคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งรวมถึงกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัย และต่อมาศาลเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากผู้กระทำความผิดทางพินัยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในการทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์นั้น ศาลจะออกหมายบังคับคดี เพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องของผู้นั้น เพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัย โดยหากเป็นกรณีศาลเพิกถอนคำสั่งทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ จะมีการหักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากค่าปรับทางพินัยที่จะถูกบังคับคดี โดยให้เราพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดี และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องรวมทั้งขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามที่ได้รับแจ้งจากศาลหรือพนักงานอัยการ ทั้งนี้ การตรวจสอบหาทรัพย์สินดังกล่าวโดยพนักงานอัยการ เพื่อการบังคับคดีจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด

เนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ สามารถสรุปได้ว่ามีหลักการสำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๑. เป็นกฎหมายกลางในการพิจารณาและกำหนดมาตรการสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยใช้มาตรการ “ปรับเป็นพินัย” ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินค่าปรับพินัย ซึ่งไม่ใช่โทษอาญา โดยไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนการปรับ ไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรม ตลอดจนไม่ให้ถือว่าเป็นการกระทำหรือคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง

๒. เป็นกฎหมายที่เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและความผิดที่มีโทษปรับทางปกครอง บรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ (ภาคผนวก)

(๑) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ จำนวน ๑๖๘ ฉบับ ให้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เมื่อพ้นกำหนด ๓๖๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ จึงมีผลเปลี่ยนความผิดตามบัญชี ๑ เป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

(๒) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๒ จำนวน ๓๓ ฉบับ ให้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย แต่ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกานั้นให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้มีมติไม่เห็นชอบให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป

(๓) ความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองในบัญชี ๓ จำนวน ๓ ฉบับ ให้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เมื่อพ้นกำหนด ๓๖๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ จึงมีผลเปลี่ยนความผิดตามบัญชี ๑ เป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ทั้งนี้ ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ไม่รวมถึง (๑) ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น และ (๒) ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับ เมื่อกระทำความผิดอีกหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

เอกสารอ้างอิง

นางสาวอรรณภรณ์ ลาพินี. คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คู่มือกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยสำหรับประชาชน. กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

<https://www.senate.go.th/assets/portals/๑/fileups/๖๘๖/files/สาระนั้นรู้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ.pdf>

ภาคผนวก

บัญชี ๑

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔
๒. พระราชบัญญัติกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๖๒
๓. พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙
๔. พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐
๕. พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗
๖. พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๗. พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘
๘. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๙. พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๐. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
๑๑. พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๒. พระราชบัญญัติการฌาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๓. พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๙๔
๑๔. พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๕. พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๖. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๗. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
๑๘. พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๙. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
๒๐. พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๑. พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๒. พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓
๒๓. พระราชบัญญัติการเรียกเงินสมทบเข้ากองทุนระหว่างประเทศเพื่อชดเชยความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๔. พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔
๒๕. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
๒๖. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๗. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๘. พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๙. พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙
๓๐. พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนตร์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗
๓๑. พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒

๓๒. พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕
๓๓. พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑
๓๔. พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๕. พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๖. พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔
๓๗. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๘. พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓
๓๙. พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗
๔๐. พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๔๑. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๔๒. พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๓. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐
๔๔. พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๕. พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐
๔๖. พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒
๔๗. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๘. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔
๔๙. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
๕๐. พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๕๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓
๕๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒
๕๓. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕
๕๔. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
๕๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
๕๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒
๕๗. พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖
๕๘. พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗
๕๙. พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๐. พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๑. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘
๖๒. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
๖๓. พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘
๖๔. พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑
๖๕. พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔
๖๖. พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖
๖๗. พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๒
๖๘. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๔๙๖
๖๙. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

๗๐. พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๗๑. พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๗๒. พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙
๗๓. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
๗๔. พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒
๗๕. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
๗๖. พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕
๗๗. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๗๘. พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘
๗๙. พระราชกำหนดนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๐
๘๐. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๑. พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
๘๒. พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๙
๘๓. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๔. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๕. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓
๘๖. พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
๘๗. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๘๘. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
๘๙. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๙๐. พระราชบัญญัติปฎิยะ พ.ศ. ๒๕๑๘
๙๑. พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘
๙๒. พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖
๙๓. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๙๔. พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒
๙๕. พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐
๙๖. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑
๙๗. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑
๙๘. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. ๒๕๐๓
๙๙. พระราชบัญญัติมาตราขังตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ .
๑๐๐. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๐๑. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๐๒. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๐๓. พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. ๒๕๒๖
๑๐๔. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๐๕. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
๑๐๖. พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑
๑๐๗. พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๐๘. พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๐๙. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘
๑๑๐. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๑๑. พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๑๒. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๑๓. พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๔. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕
๑๑๕. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๖. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
๑๑๗. พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๑๘. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๒๐. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๒๑. พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๒๒. พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๒๓. พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๒๔. พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๒๕. พระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๒๖. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๒๗. พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๒๘. พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๒๙. พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๓๐. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๓๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๓๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๓๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๒๑
๑๓๔. พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔
๑๓๕. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๓๖. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๓๗. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๓๘. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๓๙. พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๔๐. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๔๑. พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๔๒. พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๓
๑๔๓. พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๔๔. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๔๕. พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๔๖. พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๔๗. พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๒๖
๑๔๘. พระราชบัญญัติสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๔๙. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๕๐. พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๕๑. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๕๒. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๐
๑๕๓. พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๕๔. พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๕๕. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒
๑๕๖. พระราชบัญญัติสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๕๗. พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗
๑๕๘. พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
๑๕๙. พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๖๐. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๖๑. พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๖๒. พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๖๓. พระราชบัญญัติให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๙๔
๑๖๔. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๖๕. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
๑๖๖. พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗
๑๖๗. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐
๑๖๘. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

บัญชี ๒

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓
๒. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๓. พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗
๔. พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
๕. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐
๖. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕
๗. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒
๘. พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑
๙. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๐. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๑. พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับเด็กและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๒. พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๓. พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๔. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๕. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
๑๖. พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๗. พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗
๑๘. พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๙. พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๐. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
๒๑. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๒. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๓. ประมวลกฎหมายยาเสพติด
๒๔. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๕. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๖. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๗. พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตต์การประมงไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒
๒๘. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๙. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๐. พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖
๓๑. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๒. พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๓. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒

บัญชี ๓

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑
๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒